

การเมืองการปกครองของไทยได้เปลี่ยนจากการปกครองแบบพวปกครองลูก ในสมัยกรุงสุโขทัย มาเป็นการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับประชาชน จึงเป็นแบบนายกับบ่าว โดยที่ประเทศต้องต่อสู้กับชาติศัตรูภายนอกเป็นครั้งคราวจากพม่าและเขมร ตลอดจนการแก่งแย่งชิงอำนาจกันในหมู่ราชวงศ์ ทำให้การปกครองต้องยึดแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งมีลักษณะรวบอำนาจเด็ดขาดตลอดมา กล่าวคือ อำนาจในการปกครองประเทศอยู่ที่องค์พระมหากษัตริย์ และคณะขุนนางชั้นผู้ใหญ่เพียงไม่กี่คน รูปการปกครองดังกล่าวมีความเหมาะสมจึงสามารถดำเนินมาเรื่อยจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ระยะเวลาเองที่ประเทศไทยได้มีการติดต่อกับประเทศตะวันตกและรับอารยธรรมฝรั่งไว้มาก ความเจริญทางวิทยาการต่าง ๆ ได้เข้ามาสู่เมืองไทยมากขึ้น รวมทั้งความรุดานการปกครองของตะวันตก ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของคนไทยอย่างมาก เนื่องจากมีการรับคานิยมตะวันตกมาใช้ หรือกล่าวได้ว่ามีการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมเกิดขึ้น การเลิกทาส การปรับปรุงกระทรวงทบวงกรมให้ทันสมัยตามแบบฝรั่ง การพัฒนาความเจริญด้านต่าง ๆ การส่งนักเรียนไทยไปศึกษาต่างประเทศ ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า นับได้ว่าเป็นผลมาจากการรับความเจริญของตะวันตก และเป็นรากฐานสำคัญในการเปลี่ยนแปลงการปกครองไปสู่ประชาธิปไตย ทั้งนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า ทรงดำริว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าจะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงการเมืองการปกครองให้สมพระราชหฤทัย แต่สภาพการณ์ทั่วไปไม่อำนวย แมว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าจะได้ทรงจัดตั้งรูปการปกครองแบบรัฐสภาในเขตดุสิตธานี เพื่อฝึกหัดการปกครองประชาธิปไตยขึ้นก็ตาม ฉะนั้น จึงมิได้พระราชทานรัฐธรรมนูญให้ประชาชนชาวไทย อย่างไรก็ตาม นักเรียนไทยที่ศึกษาจากต่างประเทศได้เห็นคี่เห็นงามกับการปกครองแบบประชาธิปไตย ได้มีกลุ่มคณะทหารวางแผนจะเปลี่ยนแปลงการปกครอง แ่ทว่าแผนการนี้ไคลมเหลวเสียก่อน

ความพยายามเปลี่ยนแปลงการปกครองมาล้มเหลวที่สุดในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อคณะทหารและข้าราชการพลเรือนได้ทำการยึดอำนาจและเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ โดยจัดให้มีการปกครองประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา

และพระมหากษัตริย์ทรงอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ คณะตุลาการเรียกตนเองว่า คณะราษฎร ได้ประกาศนโยบายว่า ต้องการให้อำนาจอธิปไตยมาสู่ประชาชนโดยการใช้อำนาจผ่านรัฐสภา ต่อมาวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕ จึงได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญขึ้นเป็นฉบับแรก และมีการจัดตั้งสภาผู้แทนราษฎร แต่อำนาจอธิปไตยทำได้ถึงมือประชาชนไม่ ในเมื่อมีสมาชิกประเภทต่างทั้งในรัฐสภาควบคุมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เลือกทั้งทางอ้อม โดยกำหนดเลือกตั้งผู้แทนตำบลก่อน แล้วมาเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๑ เมื่อเดือนพฤศจิกายน - เดือนธันวาคม ๒๔๗๖

คณะราษฎรได้กำหนดเป้าหมายไว้ว่า ในระยะ ๑๐ ปี เมื่อประชาชนมีความรู้ได้ศึกษาจบชั้นประถมปีที่ ๔ มากขึ้นจะยกเลิกสมาชิกิรัฐสภาประเภทต่างทั้ง แต่ขออ้างว่าประชาชนมีความมรณอยไม่พร้อม ไม่คุ้นเคย ไม่เข้าใจการออกเสียงเลือกตั้งแบบประชาธิปไตย ไม่ได้มีการลดน้อยหรือสูญหายไปเลยในสายตาของคณะราษฎร และผู้ปกครองซึ่งสืบอำนาจต่อมาตลอดเวลาของประวัติศาสตร์การเมืองชาติไทย ๔๑ ปี รัฐธรรมนูญเกือบทุกฉบับยังคงกำหนดให้มีผู้แทนราษฎรประเภทต่างทั้ง ทั้ง ๆ ที่ประชาชนส่วนใหญ่มีการศึกษามากขึ้น ขอเท็จจริงดังกล่าวทำให้เชื่อได้ว่า คณะผู้ปกครองพยายามรวบอำนาจ หาเสียงสนับสนุนจากการแต่งตั้งพรรคพวกเป็นสมาชิกิรัฐสภา เพื่อให้ตนเองสามารถอยู่ในอำนาจและปกครองประเทศใดต่อไปทุกวิถีทาง ฉะนั้นรัฐประหารจึงเกิดขึ้นตลอดเวลา การเมืองแบบประชาธิปไตยจึงไร้เสถียรภาพและขาดการต่อเนื่อง โดยเหตุนี้อาจกล่าวได้ว่า การปฏิวัติ ๒๔๗๕ ของคณะราษฎรจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงเฉพาะรูปแบบและจำนวนผู้ปกครองจากพระมหากษัตริย์เพียงพระองค์เดียว มาเป็นคณะบุคคลกลุ่มหนึ่งซึ่งเป็นพวกข้าราชการทหารและพลเรือน ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเท่าใดนัก การรวบอำนาจการปกครองยังคงมีอยู่

ปัญหาการนำการปกครองแบบประชาธิปไตยมาใช้ในประเทศ คือ การเผชิญอิทธิพลทางด้านวัฒนธรรมของไทย ซึ่งเน้นการปกครองรวบอำนาจและเผด็จการ คนไทยเคยชินกับการปกครองโดยข้าราชการ และคุ้นเคยกับการถูกอำนาจบังคับ ตลอดจนการยอมจำนนต่ออำนาจบังคับ ประชาชนไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง ระบบความคิดความเชื่อและแนวทางปฏิบัติของคนไทยจึงแตกต่างจากของประเทศประชาธิปไตยตะวันตก ประชาธิปไตยเป็นของใหม่สำหรับคนไทย เมื่อประเทศไทย

รับประชาธิปไตยเข้ามาจึงมีปัญหาคือ คนทุกคนมีความคิดเห็น มีความเชื่อ มีการยอมรับหลักการ ประชาธิปไตยต่างกัน พฤติกรรมที่แสดงออกย่อมแตกต่างกัน บางครั้งพฤติกรรมที่แสดงออกเป็นไปตามรูปแบบวัฒนธรรมของไทย รูปแบบความคิด ความเชื่อ และพฤติกรรมทางการเมืองจึงยังไม่มี การยอมรับเป็นกฎเกณฑ์ของสังคมที่แน่นอน ค่านิยมและแนวทางปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย ยังไม่มีการยอมรับเป็นอย่างหนึ่งอย่างเดียวกัน ซึ่งยังผลให้ทั้งในหมู่ปกครอง (นักการเมือง ข้าราชการทหาร - พลเรือน) และในกลุ่มประชาชนเกิดความคิดเห็นขัดแย้งกัน และแสดงบทบาทขัดกัน เมื่อเกิดการขัดแย้งขึ้นจนไม่อาจตกลงกันได้ บ่อยครั้งที่คนไทยนำเอาลักษณะการใช้อำนาจที่กำลังเขาแก่ปัญหา ซึ่งจะเห็นได้จากการปฏิวัติรัฐประหารของเผด็จการ และการวิวาทกันในหมู่ประชาชน ด้วยสาเหตุส่วนตัวเพียงเล็กน้อย โดยสรุปแล้ว สังคมไทยมีรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองการปกครอง เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง และมีรากอิทธิพลแน่น ซึ่งแตกต่างจากการปกครองแบบประชาธิปไตยมาก คนไทยจึงไม่อาจรับวัฒนธรรมการปกครองแบบประชาธิปไตยไว้ทั้งหมด แต่จะเลือกรับเอาลักษณะบางอย่างไว้เท่านั้น

อุปสรรคในการนำการปกครองแบบประชาธิปไตยมาใช้ นอกจากจะเผชิญอิทธิพลทางด้านวัฒนธรรมของไทยแล้ว อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ไม่อำนวยในการพัฒนาประชาธิปไตยแบบตะวันตก กล่าวคือ ระดับการศึกษาของประชาชนโดยเฉลี่ยค่อนข้างต่ำ สถานศึกษาหลักสูตรการศึกษาไม่ไดวางรากฐานให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องสังคม การเมือง การปกครอง และแสดงบทบาทได้อย่างถูกต้องดีพอ ประชาชนไม่เคยมีส่วนร่วมในทางการเมือง การปกครองตนเอง บทบาทของสื่อมวลชนยังเข้าไม่ถึงประชาชน และไม่ได้แสดงบทบาทที่ดี กลุ่มผลประโยชน์กลุ่มอิทธิพลไม่ได้พัฒนาเป็นรูปร่างอย่างแท้จริง นอกจากการแอบสนับสนุนกลุ่มเผด็จการเพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองตลอดเวลา ความแตกแยกในเรื่องความคิดในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง โดยเฉพาะในกลุ่มนักการเมือง กลุ่มเผด็จการมีมาก ปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจในขณะที่พลเมืองเพิ่มขึ้น ทั่วคุณและปัญหาการแทรกแซงของชาติมหาอำนาจ สภาพการตั้งกล่าวทำให้พรรคการเมืองขาดการพัฒนา ไม่สามารถแสดงบทบาท ความเข้มแข็ง สร้างระเบียบวินัยและสภิริยทางการเมืองได้ พรรคการเมืองไม่อาจเป็นกลไกที่ช่วยแก้ปัญหาได้

สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการปกครองประชาธิปไตย ก็คือ ไม่มีการสร้างสรรค์ ไม่มีการวางแผน และไม่มีการดำเนินการอย่างจริงจังที่จะพัฒนาระบบประชาธิปไตยที่เป็นเช่นนี้ เพราะผู้นำหรือผู้ปกครองไม่ได้ดำเนินการนั้นเอง ผู้นำหรือผู้ปกครองเริ่มตั้งแต่นคราภิบาลมีความแตกแยกในเรื่องความคิดเห็น ต่างฝ่ายก็ต้องการมีอำนาจการเมืองต่อไป จึงเกิดการแก่งแย่งชิงอำนาจกันขึ้น ผลที่ตามมาก็คือ การปฏิวัติรัฐประหารที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง เพื่อรวมอำนาจการปกครองเพื่อให้อำนาจการเมืองตกไป ผู้ปกครองพยายามหันเหการปกครองไปในแนวที่ของการและมักอ้างการปกครองเป็นประชาธิปไตย นอกจากจะไม่สร้างบรรยากาศ สภาพแวดล้อมให้เป็นประชาธิปไตยแล้ว บางที่อ้างว่าประชาธิปไตยแบบตะวันตกไม่เหมาะกับประเทศ การนำเอาประชาธิปไตยแบบตะวันตกมาใช้ จึงเป็นประชาธิปไตยกลายรูป หรือประชาธิปไตยจอมปลอม ตรงกับคำว่า Pseudo morpic ซึ่งหมายถึง รูปแบบกำหนดไว้อย่างหนึ่ง แต่ทางปฏิบัติเป็นอีกแบบหนึ่ง กล่าวคือ จัดให้มีสถาบันการเมือง เช่น รัฐสภา ฝ่ายบริหารตามแบบตะวันตก แต่สมาชิกวุฒิสภา คณะรัฐมนตรีไม่ได้มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน ประชาชนขาดสิทธิเสรีภาพทางการเมืองอย่างแท้จริง ดังนั้น จึงเกิดคำล้อเลียนว่า "ประชาธิปไตยแบบไทยไทย" ขึ้น

มีข้อสังเกตประการหนึ่งว่า การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นการดำเนินการโดยคณะราษฎรซึ่งเป็นบุคคลเพียงกลุ่มเดียว ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีใครเห็นหรือเข้าใจประชาธิปไตยด้วย การเปลี่ยนแปลงจึงเป็นการเปลี่ยนจากเบื้องบนซึ่งมีผลต่อบางอย่าง คือประชาชนน้อยมาก ขอที่น่าสงสัยก็คือ คณะผู้ปกครองมีความเข้าใจการปกครองแบบประชาธิปไตยแค่ไหนและชาวซึ่งมากน้อยแค่ไหน คณะผู้ปกครองอาจเห็นว่าประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่ดี แต่หาไม่มีจุดมุ่งหมายตรงกันในแนวทางปฏิบัติหรือในรายละเอียด คณะราษฎรเองยอมไต่อดีพิพลาจากวัฒนธรรมไทยไม่น้อย เมื่อคณะราษฎรมีความแตกแยกในค่านิยมความคิด มีการแก่งแย่งชิงอำนาจทางการเมือง (เหมือนกับสภาพการปกครองสมัยอยุธยาที่หม่อมราชวงศ์หรือขุนนางชั้นผู้ใหญ่กบฏ หรือแย่งชิงราชบัลลังก์หลายครั้ง) ดังนั้น ความคิดที่จะสร้างสังคมไทยให้เป็นประชาธิปไตยจึงเกิดขึ้นเพียงผิวเผินและฉาบฉวย เพราะผู้นำต่างแก่งแย่งหวงเรื่องส่วนตนมากกว่า การเมืองประชาธิปไตยของไทยจึงขาดการพัฒนาต่อเนื่องกัน ประชาชนทั่วไปยากจน มีระดับการศึกษาต่ำ จึงไม่ค่อยได้แสดงบทบาททางการเมือง หรือไม่มีส่วนร่วมทางการเมือง

อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงสังคมทั้งหมดก็ไม่ใช่ว่าทำให้กายภายในเวลาอันสั้น

เมื่อประเทศไทยไม่ได้อปกรองแบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง หรือปกครองแบบประชาธิปไตยไม่ได้ เพราะเผชิญอิทธิพลของวัฒนธรรมของไทยที่มีลักษณะรวมอำนาจและเผด็จการ โดยมีปัจจัยอื่น ๆ เป็นองค์ประกอบรวมอยู่ด้วยนั้น สิ่งที่น่าสนใจคือ ในอนาคตประเทศไทยจะปกครองแบบประชาธิปไตยหรือไม่ ความยอมรับและความเจริญเติบโตของประชาธิปไตยย่อมขึ้นอยู่กับความรู้ ความเข้าใจ และศรัทธาต่อประชาธิปไตย โดยมีพื้นฐานอยู่ที่ความมีเหตุผล การยอมรับความแตกต่างความคิดเห็น และการยอมรับสิทธิคนส่วนน้อย วิธีการศึกษาจึงต้องมุ่งถึงความรู้ ความเข้าใจ ความเชื่อประชาธิปไตยของคนในสังคม ซึ่งเป็นแนวทางการศึกษา วัฒนธรรมทางการเมือง แต่การจะศึกษาวิจัยความรู้ความเข้าใจ ความเชื่อจากประชาชนนั้น คงจะไม่ได้ผลสักนัก เพราะประชาชนทั่วไปถูกจำกัดด้วยความรู้พื้นฐาน โดยเฉพาะผู้ที่จบการศึกษาภาคบังคับ การที่พะวงกับการทำมาหากิน และความเคยชินกับการปกครองเผด็จการและค่านิยมของสังคมแบบเก่า ๆ การศึกษาถึงแนวโน้มในอนาคตจำเป็นต้องศึกษาจากคนรุ่นใหม่ ๆ โดยเฉพาะการศึกษาวิจัยนิสิตนักศึกษา นักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้พื้นฐานดี มีเวลาว่างมากพอจะสนใจต่อสิ่งแวดล้อมปัญหาสังคม นักศึกษาเป็นเยาวชน เป็นคนรุ่นใหม่ ที่สามารถจะยอมรับค่านิยมใหม่ ๆ จากตะวันตกได้โดยง่าย นักศึกษาย่อมมีบทบาทและเป็นพลังสำคัญในการเปลี่ยนแปลงสังคม การทำการศึกษาวินิจฉัยกลุ่มนักศึกษาเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ และความศรัทธาต่อการปกครองประชาธิปไตยย่อมแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มในอนาคตเพราะว่า นักศึกษาได้รับการอบรมและอิทธิพลของวัฒนธรรมไทย พร้อมกับวัฒนธรรมตะวันตก ความคิด ความเชื่อของนักศึกษาย่อมจะแสดงออกในรูปการกระทำในอนาคต ผลจากการวิจัยพอจะช่วยให้เห็นถึงอิทธิพลวัฒนธรรมตะวันตกว่ามีมากน้อยเพียงใด ประเทศไทยจะปกครองแบบประชาธิปไตยได้หรือไม่

พลังของนักศึกษาไม่เป็นที่น่าจะมีมองข้ามไป พลังความคิด สติปัญญาและกำลังกายของนักศึกษาสามารถเป็นผู้นำสังคมได้ไม่น้อย ถ้านักศึกษามีทัศนคติและความเชื่อที่เป็นประชาธิปไตย นักศึกษาย่อมเป็นผู้ให้ความรู้ เรื่องประชาธิปไตยแก่ประชาชนได้มาก อย่างน้อยก็เริ่มในครอบครัว ต่อมาก็เพื่อนบ้าน และขยายวงกว้างออกไป ถ้าหากจะโต้แย้งว่าเราต้องไม่ให้ความสำคัญของนักศึกษามากเกินไปนักในฐานะผู้ให้ความรู้ประชาธิปไตย ความคิดนี้เป็นสิ่งที่น่าพิจารณา แต่ในสังคมไทย เกียรติภูมิ ภาพพจน์ ความยกย่อง

(image & prestige) นักศึกษามีมาก บทบาทและความพยายามของนักศึกษาคงได้ผลไม่มากนัก  
ประเด็นที่น่าพิจารณาคือไปจึอยู่ที่ว่า นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ ความเชื่อมั่นประชาธิปไตยมากน้อย  
แค่ไหน ใ้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมไทยมากน้อยเท่าใด พฤติกรรมที่แสดงออกเป็นประชาธิปไตยหรือไม่  
คำตอบเหล่านี้ช่วยให้คาดเดาว่า ประชาธิปไตยจะคงอยู่ได้หรือไม่ในอนาคต เป็นไปได้หรือไม่ที่จะผลักดันให้  
หลักสูตรวัฒนธรรมการปกครองแบบเก่า ๆ ไปสู่การปกครองประชาธิปไตยที่ทันสมัยและมีเสถียรภาพ

๑.๑ จุดมุ่งหมายของวิทยานิพนธ์

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงวัฒนธรรมการเมืองไทย และวัฒนธรรมการเมือง  
ของนิสิตนักศึกษามีลักษณะเป็นประชาธิปไตยหรือไม่ มีแนวโน้มในอนาคตเป็นอย่างไร การศึกษาจะพิจารณา  
ถึงกระบวนการอบรมทางการ เมืองที่นิสิตนักศึกษาได้รับ และจะได้ทำการวิจัยโลกทรรศน์ทางการ เมืองของ  
นิสิตนักศึกษา โดยศึกษาวิจัยเฉพาะนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชั้นปีที่ ๔ จำนวน ๖ คณะ ผลการวิจัย  
จะชี้ให้เห็นถึงลักษณะวัฒนธรรมการเมืองของนิสิตนักศึกษามีลักษณะเป็นประชาธิปไตยหรือไม่ เพียงใด และ  
สามารถคาดคะเนการเมืองไทยในอนาคตได้ โดยพิจารณาจากบทบาทของนิสิตนักศึกษาในปัจจุบัน

แนวการศึกษาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น ๕ บท คือ (บทที่ ๑ คือบทนำ)

บทที่ ๒ จะศึกษาถึงแนวความคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมการเมือง ศึกษาถึงลักษณะวัฒนธรรม  
การเมืองประชาธิปไตยและวัฒนธรรมการเมืองไทยว่ามีลักษณะเช่นไร

บทที่ ๓ เป็นการศึกษาดังวัฒนธรรมการเมืองของนิสิตนักศึกษาโดยพิจารณาถึงวิวัฒนาการ  
ที่นิสิตนักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง พิจารณาดังสาเหตุที่ชักนำให้นิสิตนักศึกษาเข้ามามีบทบาททาง  
การเมือง

บทที่ ๔ เป็นการเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับความคิด ความเชื่อ และพฤติกรรมทาง  
การเมืองของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชั้นปีที่ ๔ จำนวน ๖ คณะ คือ คณะรัฐศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์  
คณะอักษรศาสตร์ คณะครูศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์

บทที่ ๕ จะเป็นการสรุปผลการวิจัยที่ได้ และเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยต่อไป และคาดคะเนบทบาทของนิสิตนักศึกษาและการเมืองไทยในอนาคต พร้อมทั้งขอเสนอแนะบางประการ

๑.๒ ขอบเขตของการวิจัย

ค. เหนืออนการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมการเมือง นิสิตนักศึกษา ยังไม่มีการกระทำมาก่อน ความสนใจในเรื่องวัฒนธรรมเมืองยังอยู่ในวงจำกัด วัฒนธรรมเมืองมีลักษณะเป็นนามธรรม การศึกษาจึงมีความยุ่งยากอยู่มาก ในการวิจัยวัฒนธรรมเมือง นิสิตนักศึกษาครั้งนี้จำเป็นต้องสุ่มตัวอย่าง เพื่อคัดเลือกตัวแทนนักศึกษาเพื่อทำการศึกษาวิจัย เพราะไม่สามารถศึกษาจากนักศึกษาจำนวนมากจากสถาบันต่าง ๆ ได้ การวิจัยนี้มุ่งกระทำต่อนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชั้นปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๑๖ จำนวน ๖ คณะ ได้แก่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ อักษรศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และรัฐศาสตร์ การตัดสินใจทำการวิจัยนิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชั้นปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๑๖ โดยมีเหตุผลว่า

๑. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยที่เก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย และมีการสอนวิชาต่าง ๆ เกือบทุกด้าน การเลือกวิจัยนิตเพียง ๖ คณะ ย่อมสามารถเป็นตัวแทนนิตด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คานภาษาศาสตร์ และคานสังคมศาสตร์ได้ครบถ้วน
๒. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันที่สืบทอดค่านิยมและประเพณีดั้งเดิมกับวัฒนธรรมใหม่ ๆ เช่น ระบบไซทัส นิตจึงได้รับอิทธิพลของลักษณะอนุรักษนิยม หรือวัฒนธรรมไทยไว้กับวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงเนื่องจากอิทธิพลวัฒนธรรมตะวันตก
๓. การทำการวิจัยนิต ๖ คณะ เพื่อจะได้เปรียบเทียบผลการวิจัยว่านิตที่ศึกษาคางสาขาวิชาจะมีวัฒนธรรมการเมืองต่างกันหรือไม่ เพียงใด
๔. นิตชั้นปีที่ ๔ ได้ผ่านการอบรมคานวิชาการและการอบรมทางการเมืองมาครบถ้วน มีประสบการณ์และมีอายุมากขึ้น นิตปีที่ ๔ ย่อมมีความคิดที่สุ่ม อารมณ์เย็นและเห็นการณ์ไกลกว่านิตปีอื่น ๆ ความคิดเห็นหรือโลกทรรศน์ทางการเมืองของนักศึกษาย่อมจะเป็นรูปร่างที่แน่นอนมากขึ้น

ซึ่งจะมีบทบาททางการเมืองต่อไปในอนาคต การวิจัยนี้ระดับปีที่ ๔ ช่วยให้เห็นถึงกระบวนการอบรมทาง  
การเมืองและวัฒนธรรมการเมืองของนิสิตที่มีลักษณะแน่นอน

๕. ในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ขณะทีมนิสิตชั้นปีที่ ๔ กำลังศึกษาในชั้นปีที่ ๑ ได้เกิดการเกินขอบ  
ประหวัดการคอร์ปชั่นของผู้บริหารมหาวิทยาลัย จึงน่าจะศึกษาว่าเหตุการณ์นี้มีส่วนส่งเสริมให้นิสิตมีบทบาท  
ทางการเมืองเพิ่มขึ้นหรือไม่

การทำวิจัยนี้อาจจำแนกออกได้ดังนี้ คือ

- ๑. ศึกษาถึงกระบวนการอบรมทางการเมือง โดยพิจารณาถึงอิทธิพลขององค์กรอบรม  
ทางการเมือง เช่น ครอบครัวยุ วัง โรงเรียน
- ๒. ศึกษาถึงความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยของนิสิต
- ๓. ศึกษาถึงความรู้สึก ความเชื่อมั่น ความศรัทธาต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยของนิสิต
- ๔. ศึกษาถึงพฤติกรรมของนิสิตหรือบทบาทที่แสดงออกมีลักษณะประชาธิปไตยหรือไม่ ความ  
รู้สึกผูกพันรับผิดชอบต่อสังคม บทบาทส่วนรวมการเมืองในสถาบันการศึกษา
- ๕. ศึกษาถึงความไม่มั่นคงทางจิตใจ หรือแรงกดดันที่เป็นตัวกระตุ้นให้นักศึกษา เกิดความ  
ชวนชวายหรือสนใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง

๑.๓ สมมุติฐานของการวิจัย

โดยที่นิสิตเป็นหมู่มีความรุกร่างขวางและได้รับการอบรม ในรู้จักการปกครองประชาธิปไตย  
จากสถาบันการศึกษา ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม เริ่มจากโรงเรียนจนถึงมหาวิทยาลัย คุณเหมือน  
"ประชาธิปไตย" จะเป็นคำพูดเป็นหลักการที่โชกกันแพร่หลายในหมู่นิสิต โดยเฉพาะในการปกครองตนเอง  
ของนิสิตและในการบริหารกิจกรรมของนิสิต บรรยายภาศในมหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้นิสิตมีส่วนร่วมการ  
เมืองมากมาย เช่น การสมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นตัวแทนนิสิตในกิจกรรมต่าง ๆ การใช้สิทธิเลือกตั้ง  
การทำงานในชมรมทางวิชาการ ฯลฯ จากประสบการณ์ ความรู้ และความคุ้นเคยของนิสิตเกี่ยวกับ  
ประชาธิปไตยนี้ สามารถนำมาสรุปเป็นสมมุติฐานที่สำคัญได้ว่า



- ๑. นิสิตส่วนมากเป็นแนวความร ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองประชาธิปไตย
- ๒. นิสิตส่วนมากมีความรู้สึกเชื่อมั่นและศรัทธาต่อการปกครองประชาธิปไตย กล่าวคือ ต้องการให้มีการปกครองประชาธิปไตย และเห็นว่าเป็นรูปแบบที่ดีกว่าระบบอื่น ๆ ขณะเดียวกันต้องยกย่องในหลักการประชาธิปไตย เช่น การยึดถือหลักเสียงข้างมาก และเคารพสิทธิคนส่วนน้อย

หมายเหตุ นิสิตส่วนมาก หมายถึง นิสิตจำนวน ๕๐ % ขึ้นไป

๔. ลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนิสิตไม่ควรต่างกันมากในแต่ละคณะ เว้นแต่นิสิตคณะรัฐศาสตร์ ซึ่งศึกษาการเมือง การปกครองโดยตรง น่าจะมีค่าการวัดความเป็นประชาธิปไตยสูงสุด

๑.๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑. ช่วยให้ทราบถึงโลกทรรศน์ทางการเมืองของนิสิต นิสิตมีความรอบรู้ ความเชื่อมั่น และพฤติกรรมที่เป็นประชาธิปไตยหรือไม่ มากน้อยเพียงใด และช่วยให้เขาใจนิสิตได้ถูกต้อง
- ๒. ช่วยให้สามารถคาดการณ์พฤติกรรมทางการเมืองในอนาคตได้บ้าง นิสิตจะมีบทบาททางการเมืองอย่างไรหรือไม่ ประเทศไทยมีโอกาสมากน้อยเพียงใดที่จะปกครองแบบประชาธิปไตย
- ๓. เพื่อที่จะได้มีการวางแผนพัฒนาการเมืองไทย (ซึ่งเกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจ สังคม) ให้เป็นประชาธิปไตยได้อย่างถูกต้อง หรือใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด
- ๔. ความเข้าใจนิสิตและข้อมูลที่ได้รับ จะช่วยให้สามารถวางแผนในการชักนำ ส่งเสริม พลังนิสิตนักศึกษามาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ โดยเฉพาะการเผยแพร่การปกครองระบอบประชาธิปไตยให้ถูกต้อง ให้ประชาชนส่วนใหญ่ยอมรับ
- ๕. เป็นแนวทางการศึกษาวัฒนธรรมการเมือง การวัดทัศนคติของนิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับการเมืองต่อไป

## ๑.๕ วิธีการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้อาจจำแนกได้เป็น ๒ ส่วนคือ ส่วนแรกเป็นการศึกษาโดยวิธี Documentary Research คือการศึกษาวัฒนธรรมการเมืองไทย วัฒนธรรมการเมืองของ นิสิตนักศึกษา และพฤติกรรมทางการเมืองที่วิวัฒนาการขึ้น โดยศึกษาจากหนังสือและวารสารความทันสมัยไว้ ส่วนที่สอง เป็นการศึกษาโดยวิธีวิจัยในสนาม (Field Research) โดยการออกแบบ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแจกแบบสอบถามให้นิสิตชั้นปีที่ ๔ จำนวน ๖ คณะ ทำการตอบ คำถามในแบบสอบถาม หลังจากนั้นจึงรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ ลักษณะคำถาม ส่วนใหญ่จะเน้นถึงความคิดเห็นและพฤติกรรมของนิสิตที่สมัครกิจกรรมต่าง ๆ ในระดับและในระดับมหาวิทยาลัย คำถามส่วนมากจะให้ผู้ตอบเลือกคำตอบที่ให้โดยไม่เปิดโอกาสให้เลือกตอบนอกเหนือจากนี้ ผู้ตอบจะเลือกทำ เครื่องหมายถูกหรือวงกลมหน้าข้อต้องการ ส่วนในบางคำถามเปิดโอกาสให้ตอบเลือกตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ โดยขอให้ผู้ตอบจัดลำดับหมายเลข ๑, ๒, ๓ หน้าข้อต้องการ มีบางคำถามที่เป็นคำถามเปิด (open) คือ ผู้ตอบจะแสดงความคิดเห็นอย่างใดก็ได้ และในบางคำถามที่เกี่ยวกับประวัติส่วนตัว จะให้ผู้ตอบเติมข้อความ ที่เป็นจริง เช่นอายุ ฐานะทางเศรษฐกิจ ฯลฯ